

ღვიძლის კიბოს გლობალური გავრცელების თვალსაზრისით, 2015¹

გამოყენებული შემოკლებები:

ASIR - Age-Standardized Incidence Rate - ასაკ-სტანდარტიზებული ავადობის მაჩვენებელი

ASDR - Age-Standardized Death Rate ასაკ-სტანდარტიზებული საკვდილიანობის მაჩვენებელი

YLL – Years of Life Lost - სიცოცხლის დაკარგული წლები

YLD – Years Lived with Disability - შრომის უუნაროდ გატარებული წლები

DALY – Disability Adjusted Life Lost - შრომის უუნარობით დაკარგული წლები

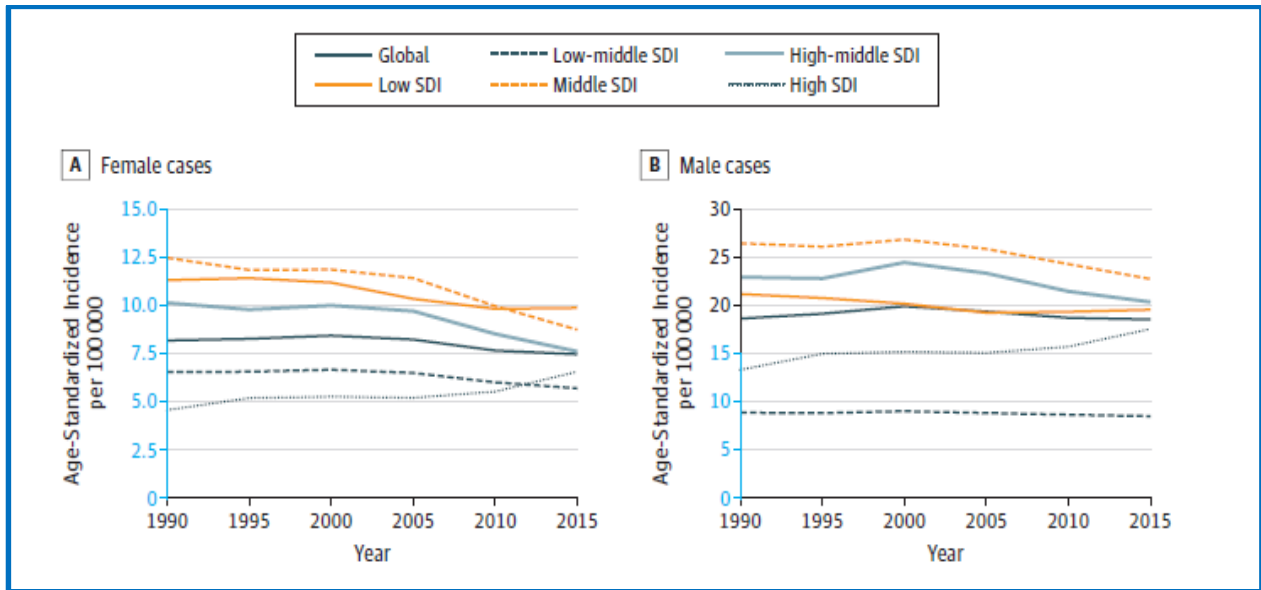
სდი – Socio-Demographic Index (SDI) - სოციალ-დემოგრაფიული ინდექსი (სდი კომბინირებული ინდიკატორია და გამოთვლილია ერთ სულ მოსახლეზე შემოსავლის, განათლების დონისა და შვილების რაოდენობის მიხედვით).

2015 წელს ღვიძლის კიბოს 854 000 ახალი და სიკვდილიანობის 810 000 შემთხვევა გამოვლინდა; გლობალურად ონკოლოგიურ დაავადებათა შორის ავადობის მიხედვით მეექვსე ადგილი, ხოლო სიკვდილიანობის მიხედვით - მეოთხე ადგილი ეჭირა. გამოიწვია 20.6 მილიონი DALY, რომლის 99% YLL-ზე და მხოლოდ 1% YLD-ზე მოდიოდა. ღვიძლის კიბო მამაკაცებში უფრო გავრცელებული იყო, კერძოდ, 79 წლის ასაკამდე ყოველი 45 მამაკაციდან ერთს და ყოველი 113 ქალიდან ერთს განუვითარდა დაავადება. ღვიძლის კიბოს განვითარების ყველაზე დიდი რისკი - ყოველი 38 მამაკაციდან ერთი და ყოველი 96 ქალიდან ერთი შემთხვევა - საშუალო სდი-ის ქვეყნებში აღინიშნა, ხოლო ყველაზე მცირე შანსი - დაბალი-საშუალო სდი-ის ქვეყნებში გამოვლინდა: საშუალოდ 98 მამაკაციდან ერთს და 144 ქალიდან ერთს ჰქონდა დაავადების რისკი ცხოვრების მანძილზე.

2005-2015 წლებში დაბერებამ და მოსახლეობის ზრდამ ღვიძლის კიბოს შემთხვევების 709 000-დან 854 000 შემთხვევამდე მატება განაპირობა. 2015 წელს 2005-თან შედარებით ღვიძლის კიბოს ასაკ-სტანდარტიზებული მაჩვენებელი შემცირდა 8%-ით. გლობალურად, 1990 წლიდან ღვიძლის კიბოს ASIR თანდათანობით მცირდებოდა, თუმცა ის დაბალი SDI-ის ქვეყნებში იზრდებოდა (სურათი 1).

სურათი 1. ღვიძლის კიბოს ასაკ-სტანდარტიზებული ავადობა 100 000 მოსახლეზე მსოფლიოში, 1990-2015

¹ Global, Regional, and National Cancer Incidence, Mortality, YLL, YLD, and DALI for 32 Cancer Groups, 1990 to 2015. A systematic Analysis for the GBD Study. *JAMA Oncol.* 2017; 3 (4):524-548

2015 წელს ღვიძლის კიბოს ASIR მნიშვნელობა SDI-ის მიხედვით:

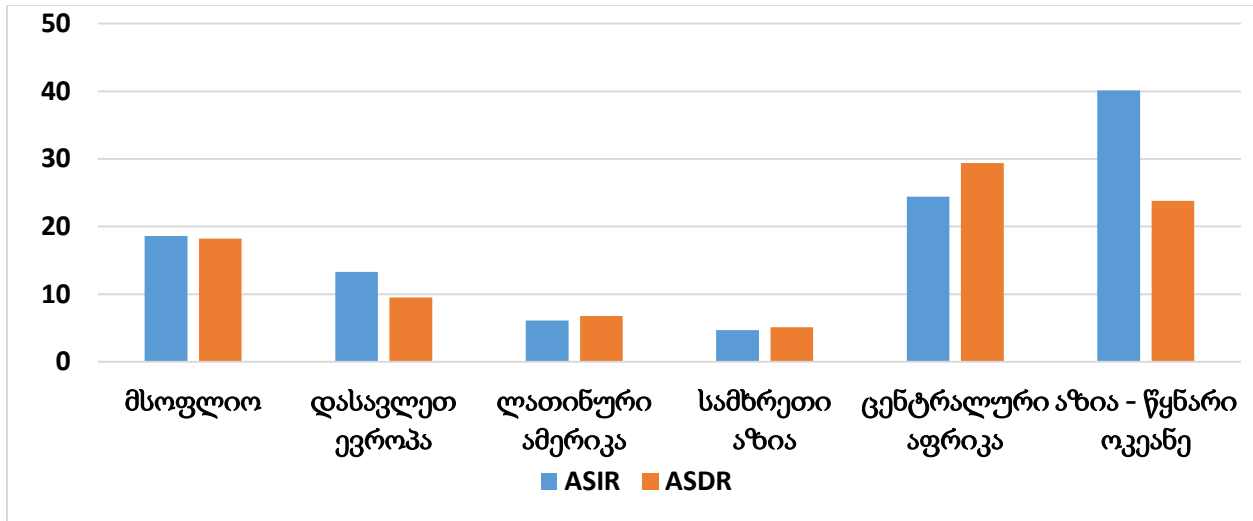
- ✓ დაბალი SDI-ის ქვეყნებში ASIR=14.5
- ✓ დაბალი-საშუალო SDI-ის ქვეყნებში ASIR=7.1
- ✓ საშუალო SDI-ის ქვეყნებში ASIR=15.6
- ✓ მაღალი-საშუალო SDI-ის ქვეყნებში ASIR=13.7
- ✓ მაღალი SDI-ის ქვეყნებში ASIR=11.7

2015 წელს ღვიძლის კიბოს ASDR მნიშვნელობა SDI-ის მიხედვით:

- ✓ დაბალი SDI-ის ქვეყნებში ASDR=16.6
- ✓ დაბალი-საშუალო SDI-ის ქვეყნებში ASDR=7.5
- ✓ საშუალო SDI-ის ქვეყნებში ASDR=15.8
- ✓ მაღალი-საშუალო SDI-ის ქვეყნებში ASDR=14.5
- ✓ მაღალი SDI ქვეყნებში ASDR=7.9.

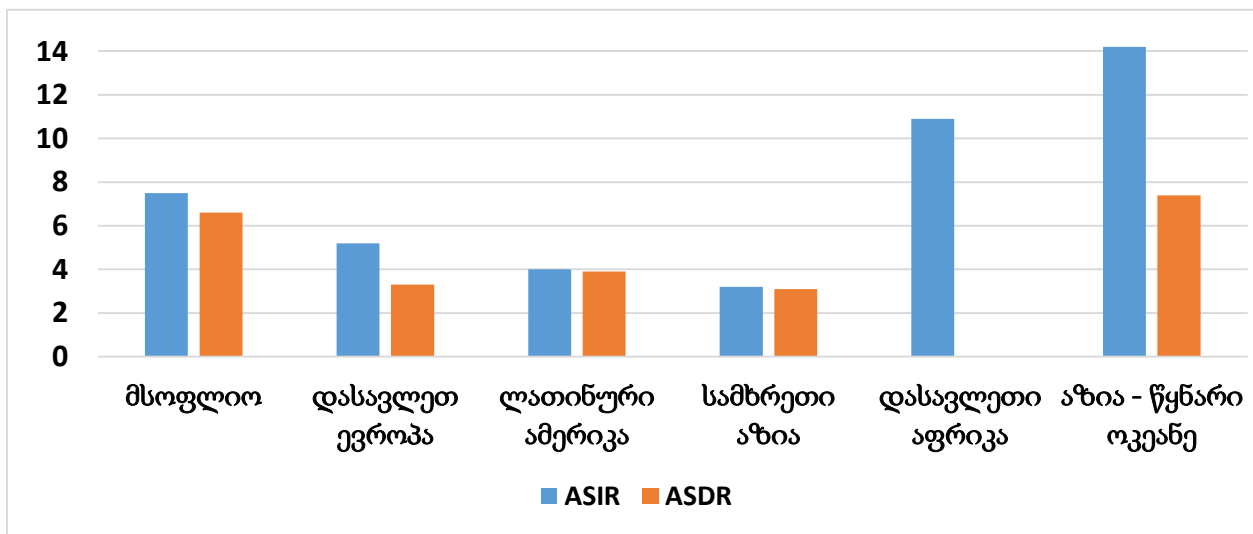
2015 წელს მამაკაცებში ღვიძლის კიბოს ASIR და ASDR ყველაზე დაბალი სამხრეთ აზიაში, ხოლო ყველაზე მაღალი - აზია წყნარი ოკეანის რეგიონში იყო (სურათი 2).

სურათი 2. ღვიძლის კიბოს ასაკ-სტანდარტიზებული ავადობისა და საკვდილიანობის მაჩვენებლები მსოფლიოში და რეგიონების მიხედვით მამაკაცებში, 2015

2015 წელს ქალებში, ისევე როგორც მამაკაცებში, ღვიძლის კიბოს ASIR და ASDR ყველაზე დაბალი სამხრეთ აზიაში, ხოლო ყველაზე მაღალი - აზია წყნარი ოკეანის რეგიონში იყო (სურათი 3).

სურათი 3. ღვიძლის კიბოს ასაკ-სტანდარტიზებული ავადობისა და საკვდილიანობის მაჩვენებლები მსოფლიოში და რეგიონების მიხედვით ქალებში, 2015

2015 წელს ღვიძლის კიბო მამაკაცებში ყველაზე ხშირად დიაგნოზირებული ონკოლოგიური დაავადება იყო 11 ქვეყანაში, ხოლო კიბოთი გამოწვეული სიკვდილიანობის ყველაზე გავრცელებული მიზეზი 40 ქვეყანაში. ღვიძლის კიბო ქალთა შორის ყველაზე ხშირად დიაგნოზირებული ონკოლოგიური დაავადება იყო მონღოლეთში.

სურათი 4. სხვადასხვა ლოკალიზაციის კიბოს რიგიდობა სიცოცხლის დაკარგული წლების (YLL) აბსოლუტური რიცხვის მიხედვით მსოფლიოში, ორივე სქესი

2005		2015		Change in A-YLLs, % (95% CI)	Change in AS-YLL Rate, % (95% CI)
Rank	Cancer	Cancer	Rank		
1	Tracheal, bronchus, and lung cancer	Tracheal, bronchus, and lung cancer	1	14.3 (10.8 to 18.9)	-11.5 (-14.2 to -8.0)
2	Liver cancer	Liver cancer	2	4.6 (-1.6 to 15.4)	-16.9 (-21.6 to -8.8)
3	Stomach cancer	Stomach cancer	3	-6.9 (-10.2 to -3.7)	-27.3 (-29.8 to -24.7)
4	Colon and rectum cancer	Colon and rectum cancer	4	17.4 (14.8 to 20.2)	-8.9 (-10.8 to -6.8)
5	Breast cancer	Breast cancer	5	17.2 (9.3 to 24.3)	-7.5 (-13.5 to -2.2)
6	Leukemia	Leukemia	6	6.2 (2.5 to 9.9)	-8.0 (-11.1 to -4.9)
7	Esophageal cancer	Esophageal cancer	7	-7.8 (-12.7 to -2.3)	-28.7 (-32.5 to -24.5)
8	Brain and nervous system cancer	Pancreatic cancer	8	26.1 (23.2 to 29.0)	-2.8 (-4.9 to -0.6)
9	Cervical cancer	Brain and nervous system cancer	9	13.0 (4.8 to 20.8)	-5.3 (-11.8 to 1.1)
10	Pancreatic cancer	Cervical cancer	10	2.3 (-4.4 to 10.8)	-18.6 (-24.0 to -12.0)
11	Non-Hodgkin lymphoma	Non-Hodgkin lymphoma	11	22.7 (10.3 to 30.4)	0.3 (-9.4 to 6.0)
12	Acute lymphoid leukemia	Prostate cancer	12	25.9 (22.0 to 29.9)	-4.2 (-7.1 to -1.3)
13	Acute myeloid leukemia	Acute lymphoid leukemia	13	3.8 (-2.1 to 9.6)	-6.4 (-11.5 to -1.3)
14	Prostate cancer	Acute myeloid leukemia	14	13.1 (7.8 to 18.0)	-3.1 (-7.4 to 0.9)
15	Ovarian cancer	Ovarian cancer	15	18.0 (13.1 to 22.9)	-7.5 (-11.3 to -3.9)
16	Lip and oral cavity cancer	Lip and oral cavity cancer	16	27.5 (23.4 to 32.2)	-0.2 (-3.5 to 3.4)
17	Bladder cancer	Kidney cancer	17	24.6 (19.7 to 29.0)	-1.5 (-4.9 to 2.0)
18	Kidney cancer	Bladder cancer	18	17.9 (14.3 to 21.6)	-9.6 (-12.3 to -6.8)
19	Gallbladder and biliary tract cancer	Gallbladder and biliary tract cancer	19	6.7 (2.1 to 11.4)	-17.6 (-21.2 to -13.9)
20	Larynx cancer	Larynx cancer	20	9.6 (6.3 to 13.2)	-15.1 (-17.6 to -12.3)
21	Uterine cancer	Multiple myeloma	21	27.9 (22.8 to 32.5)	-1.0 (-4.8 to 2.3)
22	Nasopharynx cancer	Uterine cancer	22	4.5 (-2.2 to 12.6)	-18.8 (-24.0 to -12.6)
23	Multiple myeloma	Nasopharynx cancer	23	5.5 (-2.5 to 12.0)	14.6 (-20.9 to -9.4)
24	Other pharynx cancer	Other pharynx cancer	24	20.4 (14.7 to 25.9)	-6.7 (-11.0 to -2.4)
25	Malignant skin melanoma	Malignant skin melanoma	25	19.1 (12.6 to 23.9)	-5.0 (-10.1 to -1.2)
26	Chronic lymphoid leukemia	Chronic lymphoid leukemia	26	5.5 (-0.1 to 11.1)	-15.4 (-19.7 to -11.1)
27	Chronic myeloid leukemia	Chronic myeloid leukemia	27	-9.4 (-13.3 to -4.9)	-25.4 (-28.5 to -21.9)
28	Hodgkin lymphoma	Hodgkin lymphoma	28	-12.1 (-16.2 to -7.9)	-25.7 (-29.3 to -22.1)
29	Thyroid cancer	Mesothelioma	29	28.6 (24.1 to 33.2)	1.9 (-1.6 to 5.3)
30	Mesothelioma	Thyroid cancer	30	18.7 (8.3 to 24.8)	-7.1 (-15.0 to -2.3)
31	Testicular cancer	Testicular cancer	31	5.0 (-1.9 to 11.19)	-8.6 (-14.7 to -3.4)

2005-2015 წლებში ღვიძლის კიბო კიბოთი გამოწვეული YLL-ის მეორე წამყვან მიზეზს წარმოადგენდა (სურათი 4);

2005-2015 წლებში ღვიძლის კიბოს ასაკ-სტანდარტიზებული DALY-ის მაჩვენებელი გლობალურად ორივე სქესის მიხედვით 17%-ით შემცირდა, შემცირება კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი იყო მალალ-საშუალო სდი-ის ქვეყნებში, სადაც ის 24%-ით შემცირდა.